

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA COMERCIALĂ

Decizia nr. 1778/2008

Dosar nr. 2415/118/2007

Ședința publică de la 23 mai 2008

Asupra recursului de față:

Din examinarea lucrărilor din dosar, constată următoarele:

Prin acțiunea introductivă adresată Tribunalului București, secția a VI-a comercială, la data de 11 noiembrie 2005 și înregistrată sub nr. 56861/2005, reclamanta SC G. A.G., prin SC G. SRL ROMÂNIA a solicitat, în contradictoriu cu pârâta SC E. SA CONSTANȚA recunoașterea hotărârii de arbitraj nr. SCH 4865 pronunțată la data de 20 iulie 2005 de Curtea Internațională de Arbitraj a Camerei de Comerț din Austria în litigiul dintre cele două părți.

Potrivit susținerilor reclamantei, hotărârea arbitrală a cărei recunoaștere o solicită este definitivă și obligatorie, nefiind susceptibilă de nici o cale de atac ordinare.

Pârâta SC E. SA a formulat în cauză întâmpinare, invocând în apărare excepția lipsei calității procesuale active, excepția lipsei de interes actual și direct și excepția lipsei de reprezentativitate legală a SC G. SRL.

Pe fondul cauzei pârâta a susținut că nu sunt îndeplinite condițiile impuse de art. 165 și următoarele din Legea nr. 105/1992 și cele prevăzute de Convenția de la New York din 1958 la care și România a aderat, în sensul nerespectării principiului contradictorialității și dreptului la apărare.

Într-un prim ciclu procesual derulat în cauză, cererea reclamantei astfel cum a fost completată, la data de 27 ianuarie 2006, în sensul încuviințării recunoașterii și investirii cu formulă executorie a hotărârii arbitrale, a fost admisă în parte, de către Tribunalul București, secția a VI-a comercială, prin sentința comercială nr. 383 din 3 februarie 2006, dispunându-se recunoașterea în România a hotărârii de arbitraj pronunțată de Curtea de Arbitraj Internațional de la Viena înregistrată sub nr. SCH 4865 din 20 iulie 2005; capătul de cerere privind investirea cu formulă executorie a fost respins ca neîntemeiat.

Sentința Tribunalului București a fost apelată de către pârâta, iar prin decizia nr. 561 din data de 31 octombrie 2006, instanța de control judiciar, Curtea de Apel București, secția a VI-a comercială, a admis apelul pârâtei, a anulat sentința fondului și a dispus trimiterea cauzei spre competență soluționare în fond la Tribunalul Constanța, constatând că norma de competență în această materie stabilită prin art. 170 din Legea nr. 105/1992 instituie o competență teritorială exclusivă în favoarea tribunalului în circumscripția căruia își are domiciliul sau sediul cel care a refuzat recunoașterea hotărârii străine, iar în cauză sediul pârâtei se află pe raza Tribunalului Constanța.

În fața Tribunalului Constanța, secția comercială, astfel investit, pârâta SC E. SA și-a reconsiderat apărările formulate, învederând că susține numai excepția lipsei calității de reprezentant al SC G. SRL și totodată a invocat, ca motiv de ordine publică, necompetența absolută a instanței de arbitraj.

Prin sentința civilă nr. 2397 din data de 25 aprilie 2007, Tribunalul Constanța a respins, ca nefondată, excepția lipsei calității de reprezentant și pe fondul cauzei a dispus recunoașterea în România a hotărârii de arbitraj pronunțate de Curtea Internațională de Arbitraj de la Viena la data de 20 iulie 2005.

Pentru a hotărî astfel, tribunalul a reținut că excepția lipsei calității de reprezentant nu au suport legal, având în vedere înscrisul denumit „confirmare” depus în fața Tribunalului București prin care reclamanta, societatea elvețiană, ratifică demersul judiciar întreprins, statuând că reprezentantul convențional dl. avocat N.T., este împuternicit să o reprezinte în fața autorităților legale, angajarea d-lui avocat, realizându-se în numele său și pentru ea de SC G. SRL București.

Pe fondul cererii, tribunalul a apreciat că sunt întrunite cerințele impuse de dispozițiile art. 167 – art. 172 din Legea nr. 105/1992, respectiv hotărârea a cărei recunoaștere se solicită are caracter definitiv și obligatoriu, precum și condiția reciprocității în ce privesc efectele hotărârii arbitrale în România și statul autorității care a pronunțat hotărârea.

Referitor la competența Curții Internaționale de Arbitraj de la Viena de a soluționa litigiul, tribunalul a apreciat ca potrivit clauzei compromisorii, părțile au înțeles să supună eventualele litigii izvorâte din contractul încheiat Curții Internaționale de Arbitraj de la Viena, conținutul clauzei nefiind susceptibil de o altă interpretare.

Examinând cererea și prin prisma Convenția de la New York privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, tribunalul a reținut că niciuna din ipotezele limitativ prevăzute în convenție referitoare la refuzul recunoașterii hotărârii arbitrale nu este îndeplinită în cauză.

Apelul declarat de societatea pârâtă împotriva acestei sentințe a fost respins, ca nefondat, de Curtea de Apel Constanța, secția comercială, prin decizia nr. 222 din data de 15 octombrie 2007.

Confirmând ca legală și temeinică sentința fondului, instanța de control judiciar constată că, în cauză, Curtea Internațională de Arbitraj de la Viena a avut plenitudine de competență în a soluționa litigiul arbitral

potrivit convenției părților, societatea pârâtă formulând și o cerere reconvențională, ceea ce semnifică o recunoaștere a competenței Curții de Arbitraj de a soluționa diferendul.

La data de 17 decembrie 2007, pârâta SC E. SA a declarat recurs, în termen legal, împotriva deciziei curții de apel, solicitând modificarea în tot a hotărârii, admiterea apelului și pe fond, respingerea cererii de recunoaștere astfel cum a fost formulată de reclamantă.

Recurenta și-a întemeiat recursul pe motivul de nelegalitate prevăzut de art. 304 pct. 9 C. proc. civ., invocând încălcarea flagrantă a dispozițiilor legale interne și ale dreptului internațional aplicabile respectiv art. V pct. 1 lit. d) din Convenția de la New York adoptate la 10 iunie 1958, art. 167 lit. b) din Legea nr. 105/1992 și art. IV pct. 1 lit. a) din C.E.A. încheiate la Geneva la 21 aprilie 1961.

În argumentarea criticilor, recurenta a susținut în sinteză următoarele:

- concluzia instanței de apel cu privire la competența Curții Internaționale de Arbitraj de la Viena este rezultatul unor raționamente eronate, întrucât Convenția de Arbitraj convenită de părți nu răspunde celor enunțate de instanță, conținutul textului „sediul Comisiei de Arbitraj este la Viena”, nu cuprinde nici o trimitere și nici o referire la Curtea Internațională de la Viena;

- faptul că pârâta din litigiul arbitral a formulat o cerere reconvențională nu poate fi asimilat, așa cum reține instanța de apel cu o recunoaștere a competenței și aceasta deoarece cererea reconvențională este un mijloc de apărare administrat în cauză, iar clauza compromisorie, prin caracterul său independent și expres nu poate fi considerată nulă sau inexistentă și nu poate fi substituită de nici-o supoziție indusă, fie de una din părți, fie de un arbitraj greșit sesizat;

- în același sens, în situația în care există o clauză de arbitraj, iar pârâta formulează o cerere reconvențională pentru a-și diminua riscurile de pierdere, aceasta nu înseamnă că a revenit asupra convenției, sau că a renunțat la a invoca, atunci când consideră oportun, necompetența;

- instanța de apel s-a aflat într-o confuzie în ce privește, pe de o parte instituțiile care pot organiza un arbitraj și arbitrajul în sine, pe care îl organizează fie prin arbitru unic, fie printr-o comisie, iar potrivit clauzei compromisorii, în cauză este vorba de C.I.C. care urma să organizeze arbitrajul potrivit Regulamentului propriu.

Prin întâmpinare formulată în această fază procesuală, intimata reclamantă a solicitat respingerea, ca nefondat, a recursului declarat de recurenta susținând în esență că, compunerea completului de arbitraj s-a făcut cu acordul părților și prin voința lor, problema competenței a fost analizată din oficiu în procedura din fața instanței arbitrale și a fost dezlegată motivat, iar recurenta a recunoscut competența curții prin formularea unei cereri reconvenționale, administrarea de probe și acceptarea dezbaterii în fond a pricinii.

Examinând hotărârea atacată în contextul criticilor formulate, Înalta Curte constată că recursul este nefondat pentru considerentele ce urmează:

1. Preliminar se impun câteva precizări cu privire la legea aplicabilă recunoașterii și executării unei sentințe arbitrale străine din perspectiva dreptului internațional privat.

Condițiile care trebuie îndeplinite pentru recunoașterea și executarea unei sentințe arbitrale străine sunt reglementate de Convenția de la New York din 10 iunie 1958 (denumită în continuare Convenție) ratificată de România și publicată în Buletinul Oficial nr. 19 din 24 iulie 1961.

Art. 3 din Convenție statuează că fiecare din statele contractante va recunoaște autoritatea unei sentințe arbitrale și va acorda executarea acestei sentințe conform regulilor de procedură pe teritoriul unde sentința este invocată, instituind o prezumție de regularitate a sentinței arbitrale, care constituie prin ea însăși un titlu, cel care invocă sentința urmând să înfățișeze numai originalul sentinței și al convenției arbitrale pe care se întemeiază.

Potrivit convenției recunoașterea și executarea sentinței va putea fi refuzată la cererea părții contra căreia ea este invocată dacă aceasta face dovada că (Art. 5 lit. d)) constituirea tribunalului arbitral sau procedura de arbitraj nu a fost conformă cu convenția părților sau, în lipsa convenției cu legea țării unde a avut loc arbitrajul.

2. Or, competența instanței de arbitraj se determină în raport cu cele convenite de părți prin compromis sau clauza compromisorie, instanța de arbitraj fiind valabil investită în măsura în care între părți a intervenit o convenție de arbitraj neviciată de vreo cauză de nulitate, sau inoperantă, caducă, nesusceptibilă de a fi aplicată, precum și în măsura în care instanța de arbitraj nu și-a depășit limitele investirii pe care părțile le-au stabilit prin convenția de arbitraj.

3. Potrivit convenției lipsa de valabilitate a clauzei compromisorii sau compromisului se poate invoca în fața instanței de exequatur, chiar dacă părțile au cunoscut-o înaintea instanței de arbitraj și puteau să o invoce acolo.

4. Din perspectiva C.G. din 21 aprilie 1991 ratificată de România privitoare la arbitraj, a cărei încălcare recurenta o critică excepția de necompetență a instanței arbitrale trebuie invocată, de regulă generală, într-o anumită limită de timp înaintea organului de arbitraj, în cursul procedurii arbitrale cu consecința inadmisibilității invocării ei pentru prima oară în fața instanței de exequatur.

5. În cauză, însă, potrivit clauzei compromisorii convenită de părți în contractul de vânzare-cumpărare încheiat, clauza a cărei valabilitate nu este contestată de recurenta-pârâtă, în cadrul acestui exequatur, s-a convenit ca litigiile și pretențiile rezultate din contract să se soluționeze excluzând instanța ordinară, de către o comisie de arbitraj formată din trei arbitri, sediul comisiei fiind la Viena.

Reclamantul a sesizat, potrivit acestei clauze Curtea Internațională de Arbitraj din Viena, iar pârâtul a formulat o contraplângere adresată aceleiași comisii de arbitraj, care, astfel investită a pronunțat sentința

arbitrală în compunerea de trei arbitri.

6. Rezultă aşadar, cu forţa evidenţei, că, în cauză, constituirea tribunalului arbitral a fost conformă cu voinţa părţilor exprimată în clauza compromisorie, clauză pe deplin valabilă şi necontestată de părţile semnatare.

7. Aserţiunea recurenteii că formularea cererii reconvenţionale a fost determinată de valorificarea dreptului său la apărare în cadrul litigiului arbitral, chiar dacă nu considera valabil investită Curtea de Arbitraj, constituie un veritabil sofism şi aceasta deoarece cererea reconvenţională (contraplângerea) este o acţiune de sine stătătoare, nu numai un mijloc de apărare, prin care partea îşi valorifică pretenţiile izvorâte din contractul încheiat, astfel că nimic nu o împiedica pe recurentă să o adreseze altui organism arbitral dacă considera că tribunalul sesizat de cocontractant încalcă convenţia arbitrală.

Altfel spus, ambele părţi au sesizat cu cereri arbitrale aceeaşi Curte Internaţională de Arbitraj de la Viena conform convenţiei arbitrale ceea ce înlătură orice îndoială asupra competenţei acestui organism de a soluţiona litigiul.

Prin urmare, rezumând, Curtea constată că nu există niciun motiv de nevalabilitate a convenţiei arbitrală care să poată fi invocat în faţa instanţei de exequatur sub aspectul constituirii tribunalului arbitral şi al depăşirii limitelor investirii sale, atât din perspectiva convenţiei cât şi având în vedere dispoziţiile legale interne în materia recunoaşterii hotărârilor arbitrale străine reglementate de art. 167 – art. 172 din Legea nr. 105/1992.

Aşa fiind, soluţia adoptată în cauză de recunoaşterea hotărârii pronunţată de Curtea de Arbitral de la Viena este pe deplin legală.

Pentru raţiunile mai sus înfăţişate, Înalta Curte va respinge prezentul recurs ca nefondat.

PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
D E C I D E

Respinge recursul declarat de pârâta SC E. SA CONSTANŢA împotriva deciziei civile nr. 222/ COM din 15 octombrie 2007 a Curţii de Apel Constanţa, secţia comercială, maritimă şi fluvială, contencios administrativ şi fiscal, ca nefondat.

Irevocabilă.

Pronunţată în şedinţă publică, astăzi 23 mai 2008.